

Z p r á v a

o činnosti Vědeckého kolegia pedagogiky a psychologie ČSAV
za r. 1985

I. Přehled zpracovávaných prognostických a koncepčních materiálů pro rozhodování o dalším zaměření a zabezpečení rozvoje příslušných vědních oborů

1/ Materiály ideového zaměření

a) "Systém sociální prevence a její podíl na překonávání jevů
cizích rozvinutému socialismu a brzdících jeho výstavbu"

Tomuto tématu bylo věnováno společné zasedání VKPP a Vědec-
kého kolegia věd o státu a právu. V rámci jednání byly diskuto-
vány otázky:

- příčin vzniku a klasifikace jevů cizích socialismu;
byly projednávány existující klasifikace jevů cizích socialis-
mu ve vztahu zformování jedince a jeho sféry potřeb.
- prevence kriminálních jevů;
diskuse se týkala především oblasti primární, sekundární a
terciální prevence kriminálního chování. Ukazuje se, že největší
možnosti jsou v oblasti primární prevence, jejímž cílem je
působení ve smyslu zvýšení odolnosti jedince vůči možnému kri-
minálnímu chování.

Zpráva o jednání byla předána prezídiu ČSAV. Kromě toho
z jednání vzešel návrh na komplexní úkol v rámci společensko-
vědního výzkumu na uvedené téma.

b) "Psychologie v třídně rozděleném světě"

Vědecké kolegium projednalo podkladový materiál pro jedná-
ní prezídia, který vycházel ze závěrů kolokvia na uvedené téma,
které uspořádal Psychologický ústav ČSAV za účasti zahraničních
hostů. Materiál poukazuje na nutnost ještě těsnějšího sepětí
psychologie se společenskou praxí, nutnost jejího většího uplatnění

při řízení společenských procesů a v neposlední řadě i nutnost zaměřit se na otázky psychologických aspektů upevnování míru, zajišťování rozvoje socialistického společenského vědomí a další. Mimo to byla zpráva věnována také otázkám odhalování propagandistického využívání buržoazní psychologie k manipulaci s lidmi jako nástroj psychologické války a možnostem využití psychologie v politické praxi. Materiál z jednání byl předán prezídiu ČSAV a je dále rozpracováván jak v kolegiu, tak v jeho komisích.

2/ Koncepční materiály zpracováváné VKPP, týkající se rozvoje oborů pedagogiky a psychologie a koncepce SPZV

a) Závěry besedy čl. psychologů a zástupců ÚV KSČ

Vědecké kolegium projednalo závěry besedy s tím, že vyvodilo patričné závěry pro svou vlastní činnost v budoucnosti. Jedná se především o následující oblasti:

- nutnost dále rozvíjet vlastní obor a jeho teorii na bázi základního výzkumu. V tomto smyslu je třeba mít na zřeteli, že v současné době se mnohdy společenské potřeby vyvíjejí rychleji než vědecké poznání.
- nutnost vypracovávat materiály využitelné stranickými a státními orgány při zkvalitňování řízení společenských procesů;

b) "Účast pedagogiky a psychologie při zajišťování výzkumu výchovy a vzdělávání mládeže"

Uvedenému tématu bylo věnováno rozšířené zasedání, jehož cílem bylo zpřesnit plán úkolů SPZV na příští pětiletku. Jednání navazovalo na problematiku ideově-společenského a odborného charakteru, řešenou v minulém období; dále navazovalo na aktuální téma v rámci roku mládeže; jeho zařazení bylo v souladu s celosvětovým zaměřením, projevujícím se v ideologickém boji o mládež. V rámci jednání byly diskutovány dva materiály. První zpracovala členka korespondentka ČSAV Jarmila Skalková: "Příprava koncepce hlavního úkolu SPZV IX-10-2 Zvyšování kvality a efektivnosti výchovy a vzdělávání v etapě budování rozvinuté socialistické

společnosti". Materiál obsahoval charakteristiky 7 dílčích úkolů a byl věnován zásadním otázkám zaměření hlavního úkolu v příští pětiletce s důrazem na nutnost prohloubení interdisciplinárního přístupu v plánovaných výzkumech. Druhý materiál předložil prof. dr. J. Janoušek, CSc. : "Psychologické zákonitosti rozvoje mladé generace jako aktivního činitele socialistické společenské praxe". Také tento materiál obsahoval charakteristiky pěti včleněných dílčích úkolů a hlavní myšlenky koncepce celého úkolu. Materiál v této souvislosti specifikoval mládež a její postavení ve společnosti s důrazem na psychologické aspekty jejího formování a formování jejího generačního vědomí. Dále vystoupilo 10 předních odborníků, kteří se vyjádřili k zamýšlené koncepci SPZV na příští pětiletku.

c) "Koncepce ediční činnosti v pedagogice a psychologii"

V souvislosti s projednáváním koncepčních otázek oborů pedagogika a psychologie byl také vypracován materiál, který zhodnotil publikační činnost v obou oborech za r. 1984 (celkem se jednalo o 138 titulů). Ukázalo se, že ač lze konstatovat, že produkce je plánována systematičtěji než tomu bylo v minulých letech, přesto nejsou dosud zcela rovnoměrně pokryty všechny oblasti. Jednání proto bylo věnováno otázkám možnosti zkvalitnění ediční činnosti v dalších letech.

3/ Další významné materiály, projednávané Vědeckým kolegiem pedagogiky a psychologie ČSAV

a) "Hodnocení činnosti Čsl. pedagogické a Čsl. psychologické společnosti při ČSAV za r. 1984"

Zprávu o činnosti Čsl. pedagogické společnosti přednesl prof. dr. J. Skalka, DrSc. Činnost společnosti byla v r. 1984 zaměřena zejména na pokračující realizaci dokumentu o dalším rozvoji čsl. výchovně vzdělávací soustavy a na otázky rozvoje pedagogické teorie a výchovně vzdělávací praxe. Společnost uskutečnila řadu akcí, z nichž nejvýznamnější byla celostátní vědecká konference "Aktuální problémy utváření mravního vědomí".

Zprávu o činnosti Čsl. psychologické společnosti přednesl člen korespondent ČSAV D. Kováč. Seznámil kolegium s rozsáhlou činností poboček a sekcí společnosti a informoval o přípravě XII. psychologických dnů na téma "Psychologie působení na člověka" a dále o přípravě IV. sjezdu se zaměřením "Psychologie a vědeckotechnický rozvoj při budování rozvinutého socialismu".

V tomto roce, kolegium také projednalo přípravu kandidátek hlavních výborů obou společností.

b) Hodnocení časopisů Pedagogika a Čsl. psychologie

Časopis Pedagogika hodnotil prof. dr. M. Přádka, CSc. Konstatoval, že i ročník 1984 si udržel vysoký odborný standard, jasnou ideově politickou i metodologickou orientaci a zastoupení všech oborů pedagogické vědy ve vhodném poměru. V diskusi byly projednávány některé problémy s vydáváním časopisu, týkající se především rozsahu jednotlivých čísel a výše honorářů.

Časopis Čsl. psychologie hodnotil prof. dr. M. Vaněk, DrSc. Konstatoval, že časopis odpovídá svým zaměřením rozvoji oboru, ideologicky je na velmi dobré úrovni a má stále stoupající úroveň. Bylo doporučeno zařazovat více ohlasy na dříve vydané články a zařazovat více příspěvků z oblasti psychodiagnostiky.

II. Ostatní činnosti kolegia

- 1/ V oblasti vědecké výchovy projednalo a udělilo kolegium vědeckou hodnost kandidáta psychologických věd ss. PhDr. M. Vánové, PaedDr. J. Niklovi, PaedDr. I. Chaloupkové, PhDr. I. Tichému, PhDr. P. Slavíčkoví, Miroslavu Špačkovi, PhDr. Z. Vtípilovi. Dále kolegium projednalo zevrubnou analýzu úrovně kandidátských disertačních prací za obory pedagogika a psychologie, kterou vypracovala komise pro vědeckou výchovu.
- 2/ V oblasti ediční činnosti vědecké kolegium projednalo publikační činnost v pedagogických a psychologických vědách za rok 1984, navrhlo vědecké redaktory a recenzenty pro 17 knižních námětů nakladatelství Academia, projednalo zprávu o vydávání

episů významných osobností v oblasti pedagogiky a psychologie a v té souvislosti hodnotilo vydávání publikací s kometologickou tematikou.

- 3/ V oblasti péče o vědecké společnosti vědecké kolegium - jako každoročně - projednalo zprávy o činnosti Čsl. pedagogické společnosti při ČSAV a Čsl. psychologické společnosti při ČSAV. Dále projednalo návrh kandidátek hlavních výborů obou společností a přípravu sjezdů.
- 4/ Popularizační možnosti v oborech pedagogika a psychologie jsou projednávány především v pedagogické, psychologické a ediční komisi.

III. Organizační záležitosti VK

- a) Vnitřní struktura VK - stálými pomocnými orgány kolegia jsou: pedagogické komise, psychologická komise, ediční a propagační komise, komise pro mezinárodní styky, komise pro výchovu a kvalifikaci vědeckých kádrů a psychodiagnostická skupina psychologické komise. Uvedené komise aktivizují přední pracovníky oborů a zajišťují spojení kolegia s klíčovými institucemi a organizacemi, důležitými pro rozvoj pedagogického a psychologického bádání i obou vědních oborů.
- b) V roce 1985 se uskutečnilo 6 řádných zasedání (z toho jedno společné s Vědeckým kolegiem věd o státu a právu ČSAV) a 1 zasedání rozšířené, tentokrát na téma "Účast pedagogiky a psychologie při zajišťování výzkumu výchovy a vzdělávání mládeže". Spolupráce s Vědeckým kolegiem SAV pro filozofii, pedagogiku, psychologii a vědy o státu a právu zůstala i v letošním roce neuspokojivá. VK SAV je informováno průběžně předáváním zápisů ze zasedání VKPP, i přizváním na rozšířená zasedání. Slovenské kolegium o informace předáváním zápisů žádá, ale přes vyzvání nijak neopětuje.
- c) Také v uplynulém roce VK usilovalo, aby podstatná část jeho činnosti byla věnována zásadním otázkám koncepčním, prognostickým a ideovým. Plně tomu tak bylo na rozšířeném zasedání kolegia, Celkově lze konstatovat, že koncepčním, prognostickým a ideovým

otázkám bylo věnováno přibližně 75 % času jednání.

d) Celková průměrná účast členů kolegia na zasedáních činila 68 %.

Účast nižší než 50 % :

- Prof. Ing. V. Císař, CSc. - mimořádné zatížení povinnostmi, plynoucími z výkonu funkce 1. náměstka MŠ
akademik O. Pavlík - zdravotní důvody
Prof. dr. M. Somr, DrSc. - zdravotní důvody
Prof. dr. R. Štepanovič - zdravotní důvody a služební pobyt mimo území ČSSR

Z á v ě r y :

Vědecké kolegium v roce 1985 projednalo řadu podkladových materiálů a to v souladu s plánem práce. Řada materiálů byla postoupena prezídiu ČSAV, rezortním institucím, stranickým orgánům a některé byly také publikovány. Vědecké kolegium také pokračilo k řešení klíčových otázek rozvoje vědních oborů pedagogiky a psychologie v celostátním měřítku, přičemž důraz byl kladen na prognostickou činnost.

V roce 1986 bude i nadále činnost kolegia zaměřena na řešení koncepčních, prognostických a ideových otázek. V plánu práce jsou zařazena následující klíčová témata:

- projednání návrhu programu zpracování a předkládání koncepčních návrhů a rozborů v období 8. pětiletky
- úkoly pedagogických a psychologických věd po XVII. sjezdu KSČ
- příprava aktivu vedoucích školících pracovišť

Rozšířené zasedání bude věnováno tématu "Pedagogická a psychologická příprava budoucích učitelů v duchu realizace Dokumentu o dalším rozvoji čl. výchovně vzdělávací soustavy".